

בתים ומבטים - הקאזינו

נתן אלתרמן

יסופר בזה על הבית הבודד, שצורתו כולה הלצה וגורלו כולו עצב. עמודיו טובלים במים והוא עצמו תלוי חציו באוויר; ובגזוזטראות, שפרצו לו מכל עבריו, ובקרפיפים, המטפסים זה על גבי זה, הוא נראה כריקוד שנפסק לפתע. בצבעיו זרקה עכשיו שיבה. חלודה עלתה בברזל החזק שלו. הנה חלונותיו הטרופים, הנה הטיח המתפורר והמזדקן לאין מושיע – אבל גם לו, גם לבית הירקרק הזה, כמו לכל אחד מעמנו, היו ימים אחרים וגם יונים חגו על גגותיו וגם בו, כמו בכל אחד מעמנו, ניגנה אי־פעם תזמורת.

הוא היה הפייטן הראשון של תל־אביב, "האורגינאל" הראשון שלה, חברו ובן־דמותו של המשוגע העירוני, חברם ובן דורם של בחורי ה"טראסק", הנכנסים עכשיו לאט־לאט למקום, שאין חוזרים ממנו לעולם – אל ההיסטוריה של העיר הזו ולילותיה ושיריה. היו לו נטיות בולטות למקוריות, לבית זה, אבל לבו היה תמים מאוד. כל בנייני העיר נאחזו ביבשת והוא היחידי שפנה ורביץ דווקא במים. הוא הראשון לכובשי־הים שבימינו, אבל בימים ההם היה זה רק מעשה ילדות ואת שכרו הוא סופג עדיין.

נזכור־נא בין־ערביים של מוצאי־שבת בתל־אביב הקטנה. כמובן, שקיעה אדמדמת ורוח רפרפנית ושוטר עומד כחולם בכיכר, ובקבוקי הגזוז אשר הריק במשך היום, ניצבים בתור כחלחל על תיבת־הטלפון של המשטרה. מרחוב אלנבי עד הרצל מתמלאים הרחובות נחלי־טיול ושיחה וויכוח וכל הנחלים נוהרים אל הים, ושמה, בסוכה שעל גבעת־החול, מצפה תזמורת מכבי־האש לכוכב הראשון שיתן אות לאקורד הראשון, והשבת אוורירית כל־כך והשבת חוורוורית כל־כך, ובעיניהם של חמורי העיר הקטנים ניתלית השקיעה כדמעות כנות של בעלי־חיים.

אותה שעה היתה שעת חסד וחיוך גם לבית הירקרק, השרוי חציו במים. בין עמודיו, שהקצף הלבן מפעפע עליהם, על יסודות הביטון הגבוהים, רטובי האזוב, פשטה שכונת נווה־שלום, שיצאה לטיול, שכונת נווה־שלום הצבעונית, העדויה שבת, בסרטי התכלת והאודם לצמות נערותיה, בשמלות־המשי של המטרונות, במלמול הטף ופיצוח הפיסטוקים,

בעניבות המסמאות־עיניים של בחורי החמד, הסבלים ומצחצ־הנעליים, אשר צ־חצחו הפעם את נעליהם שלהם, עד היות להם אור שבעת הימים.

רק בשעה מאוחרת בלילה היה הים גורף את עטיפות השוקולאדה ותיבות הסארדינים והדי ההמולה, אשר התגוללו עדיין בין העמודים, ואז היה הבית מתמלא ירח, ירח בהיר ושקט, ונשאר לבדו. כך היה סופו תמיד – להישאר לבדו. מעולם לא שהו בו דיירים. רק אגודת־הסופרים עורכת בו כינוסיה עד היום הזה, אבל היא בודדת, כמוהו, ולבו גווע לאט לצליליו הנוגים של המרצה. בעצם, לא היתה לו אהבה מעולם.

אבל אילו נכנסתם בו בלילה, עת רוח הים שורקת כמו בסרט קרימינאלי, אילו עברתם בו לאור נר הסנני, הייתם מעוררים בפינותיו הטחובות הרבה והרבה מאהבותיה ושיריה ודמויותיה של העיר הזאת, אשר נמלטו משכחון רק אליו, אל הארכיון הזה, המוזנח והמתפורר. הייתם מעירים בו את צלליהם של מוניש וזלמן, שני האחים המשולחים, שיצאו מדעתם בשקט ובחיוך על שפתיים ונטו אליו לא־פעם ללינת לילה. שופטים יחפ־רגל ישבו על מדרגותיו, מול רחוב אלנבי הפתוח מנגדם, ודיברו בקול רם, כקול מצפון הציבור הער בחושך, על תל־אביב הפרועה, המפקרת את כיכריה למעגלי "הורה" עד אור השחר;

הרובצת על חולות החוף בערב־שבתות בלובן החולצות של בחוריה, בהמיית מפוחיות וסרינאדות וקול לבבות נשברים. מוניש וזלמן, היכן אתם עכשיו? עדיין רוקדים בעיר הזאת.. אבל העיר אינה רוקדת. עדיין שרים בעיר הזאת.. אבל העיר אינה שרה. אולי אתם מטים א־יבזה אוזן אל אבניה, אולי אתם שומעים אותה חורגת וגודלת, מתוך הכול, מתוך הכול, בכאב האבן ובדומיית האבן. בבוא היום ופתחה בשיר. הלא תכירו שוב את שיריה, כי הם יהיו ההמשך הגדול והבוגר למעגל־המחול הראשונים, למנגינות הראשונות, אשר לקחו את לבה לנצח. הבית על החוף לא יזכה אולי לשמוע את כל אלה, אך אני רואה אתכם גולשים אליו כאז, לפנות־שחר, כי הזוקן והבדידות לא שינוהו כלל; הם קירבו רק את קצו. בלילות הוא נשאר לבדו, עם ים החורף התוקף. היו זמנים והעיר כולה, הזעירה, הרוטטת, היתה ניצבת מול כוח המים הסוערים בסתיו, מול אור הירח המסחרר בקיץ, אבל עכשיו נאטמו חומותיה וגברו בה הרעש והדומייה ופגישות אחרות לה ואהבות אחרות, ורק הוא, הבית האחרון, נשאר עומד לבדו מול אוהביה הגדולים, הראשונים. סערת־הים הכבדה, אשר הרעידה א־אז את כל חלונות העיר, אשר טיילה לבדה בכל חוצותיה, הורסת עכשיו רק אליו, רק אל קירותיו הכושלים. המים סוחפים את מדרגותיו, עוקרים בו כלונסאות

וגדר, חותרים תחתיו, והוא מתמוטט ונהרס לאט-לאט, ויודע אני כי סופו יהיה מוזר
כראשיתו, כי יש בתים העולים באש והוא יעלה במים.